

LASTEN KUVAKIRJAN KUVITTAMINEN

NADJA FRANTZÉN

LAB-AMMATTIKORKEAKOULU

Medianomi (AMK) Graafinen suunnittelu

Kevät 2023

Nadja Frantzén

Opinnäytetyö
Kevät 2023

LAB-ammattikorkeakoulu
Muotoiluinstituutti

Medianomi (AMK)
Graafinen suunnittelu

Ohjaaja: Anna Sailamaa

TIIVISTELMÄ

Suunnittelin opinnäytetyössäni kolme kuvitusta ja kaksi hahmoa H.C. Andersenin klassikotarinalle ”Vakaa tinasotamies” ja syvennyin kuvittamisen eri menetelmiin ja tekniikoihin. Toteutin yhden kokoaukeamakuvituksen, yhden sivun kuvituksen sekä yhden vinjettikuvan. Lisäksi tein molemmista tarinan päähenkilöistä havainnollistavat hahmosuunnittelut. Suunnittelin myös sivujen taiton.

Taustoituksessa perehdyin kuvittamisen periaatteisiin ja menetelmiin. Syvennyin muun muassa hahmo- ja taustasuunnitteluun, värien tarkoitukseen, kuvituskuvien kehystämiseen, representaation ja inklusivisuuden merkitykseen kuvituksissa sekä taittoon.

Kuvittaminen on minulle intohimo, joten aihe valikoitui sen mukaan. Halusin suunnitella hahmoja ja taustoja sekä luoda tarinaan uuden maailman. Haluaisin tulevaisuudessa päästä kuvittamaan kuvakirjoja. Koin, että syventyminen aiheeseen opinnäytetyöni muodossa antoi minulle hyvän pohjan tulevaa varten.

ABSTRACT

In my final project I designed illustrations for H. C. Andersen’s classic story “Vakaa Tinasotamies” and focused on different methods and techniques of illustration. I made a whole spread illustration, a one page illustration and a vignette. In addition I made illustrative plans of both the main characters. Furthermore I designed the page layout.

In my background research I looked into the principles and methods of illustration. I decided to thoroughly investigate the character and background design, the purpose of different colours, the framing of the illustrated pictures, the meaning of representation and inclusion by means of illustration and page layout.

Illustration is my passion and therefore I chose this subject. I wanted to design characters and backgrounds and create a new world for the storyline. In the future I would like to have the opportunity to illustrate picture books. I experienced that focusing on the subject of my final project provided me with a solid foundation for my future endeavours.

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO 5

1.1. Aiheen valinta & tutkimuskysymys 6

1.2. Tavoitteet 6

2. TAUSTOITUS JA TUTKIMUS 8

2.1 Lastensadun kuvittaminen 9

Kohderyhmä 9

Kehystäminen 10

Värien merkitys 12

Hahmot 13

Representaatio & inklusiivisuus 14

Miljöö & taustat 16

Perspektiivi & näkökulma 17

Liike 19

Metafora 20

Tekniikka 22

Valitut hetket 23

Taitto 24

3. PROSESSI 25

3.1 Ideointi 26

3.2 Luonnostelu & tyylin valinta 30

3.3 Tekniikka & formaatti 41

4. TOTEUTUS 42

4.1 Kuvitustyö 43

4.2 Taiton suunnittelu 47

5. LOPPUTULOS 48

6. YHTEENVETO 55

6.1 Oman työn arviointi 56

Lähteet 57

1. JOHDANTO

1.1. AIHEEN VALINTA JA TUTKIMUSKYSYMYS

Idea aiheeseeni lähti jo kolmannen vuoden keväällä, kun eräs opettaja mainitsi klassikkosatujen uudestaan kuvittamisen tai runojen kuvittamisen olevan vaihtoehto opinnäytetyön aiheeksi. Tiesin jo alusta alkaen, että opinnäytetyöni tulisi tavalla tai toisella käsittelemään kuvittamista. Idean ja tutkimuskysymyksen selkeytymisessä kesti kuitenkin vielä hetki. Useiden keskustelujen jälkeen, päädyin opettajien kanssa lopulta siihen, että keskittyisin muutamaa oleellisiin aspekteihin, joita tulee huomioida kuvakirjaa kuvittaessa. Halusin prosessissa pohtia mm. arvojen tuomista kuvituksiin sekä erilaisia tapoja ja tekniikoita, joilla tuoda kuvituksiin uusia tasoja. Halusin myös syventyä hahmo- ja taustasuunnitteluun.

Valitsin saduksi H.C. Andersenin *Vakaa Tinasotamies*, jota käyttäisin pohjana kuvituksilleni. Tutkimuskysymys rajautui opinnäytetyöprosessin aikana ja oli lopulta “Miten ideoin, suunnittelen ja toteutan kuvituskuvia lastenkuvakirjaan perustuen H.C. Andersenin klassikkosatuun *Vakaa Tinasotamies*?”

1.2. TAVOITTEET

Tavoitteenani on suunnitella ja toteuttaa klassikkosatuun kaksi kokoaukeamakuvitusta, yksi sivun kuvitus ja yksi vinjettikuva. Näiden lisäksi toteutan sadun kahdesta päähenkilöstä kuvitetut hahmosuunnittelut sekä sivujen taiton. Haluan syventyä kuvittamiseen ja pyrkiä kehittämään samalla itseäni kuvittajana.

2.TAUSTOITUS & TUTKIMUS

2.1. LASTENSADUN KUVITTAMINEN

Kohderyhmä

Lastensadut ovat usein tarkoitettu niin, että aikuinen lukee niitä lapselle. Tärkeintä on tietenkin, että lapsi kiinnostuu sadusta ja sadun kuvituksista. Yhä useampi kuvittaja ja kirjailija haluaa kuitenkin sumentaa lastensadun kohdeyleisön määritelmää. Olen itsekkin sitä mieltä, että parhaat kuvakirjat sopivat kaiken ikäisille. Salisburyn ja Stylesin (2012, 50) mukaan Corrainkin painottaa mielipidettään siitä, että kuvakirjat ovat tarkoitettu sekä aikuisille että lapsille.

Usein kuulee lapsilleen kuvakirjoja lukevien aikuisten ihastuvan sadun kuvituksiin tai huumoriin, joka ei välttämättä aukea samalla tavalla lapselle. Salisbury ja Styles (2012, 113) kertovat, että yhä useampi kuvittaja ja kirjailija pyrkii tekemään kuvakirjoistaan sopivia kaiken ikäisille. He kuitenkin huomauttavat, että useat lännen kustantajien markkinointiosastot ovat sitä mieltä, että kirjoilla on selkeät kohderyhmät ja ikäryhmät. Tämä voi rajoittaa kuvittajan ja kertojan vapautta luoda kirja, joka sopii kaiken ikäisille tai saada sitä markkinoitua sellaisena.

Ennen lastensadut olivat tunnetusti hyvin synkkiä ja pelottavia. Usein saduissa oli myös jokin opetus, joka tuotiin esiin pelottelun tai uhkauksien kautta. Nämä keinot opettaa lasta koetaan nykyään usein vähän liian julmina. Salisburyn ja Stylesin (2012, 113) mukaan varsinkin lännen yleisön mielestä (tai länsimaissa) lapsia pyritään tänä päivänä suojelemaan kaikelta pahalta sekä elämässä että kirjallisuudessa ja kuvakirjatkin ovat nykyään yhä useammin hyväntuulisia ja leppoisia. He muistuttavat kuitenkin, että kuvakirjojen sisällöissä on suuriakin kulttuurisia eroja. Synkempiä kuvakirjoja löytyy paljon esimerkiksi Skandinaviasta, Ranskasta, Belgiasta, Saksasta ja Etelä-Koreasta. Synkemmät kirjat voivat toimia apukeinona selittämään ja opettamaan lapsille vaikeampia ja abstraktimpia asioita elämästä.

Synkempiä teemoja, kuten kuolemaa tai yksinäisyyttä käsittelevät kuvakirjat eivät välttämättä ole lapsille pelottavia, vaan voivat herättää mielenkiintoa ja auttaa ymmärtämään vaikeampia aiheita.

Kehystäminen

Kuvitusta voi usealla eri keinolla rajata tai kehystää tuodakseen haluamaansa tunnelmaa lukukokemukseen. Kuten Ylimartimo teoksessaan *Kuviteltua - kuvitettua: pohdintoja fantasian ja muun fiktion kuvittamisesta*, sanoo: ”Visuaalisessa fantasiassa kehys voi muodostaa kuvallisen portin, joka erottaa primaarin, tässä tapauksessa katsojan maailman, sekundaarisesta eli fantasiamaailmasta”. Kehyksiä voi näin ollen käyttää kuvituksissa esittämään siirtymistä reaali maailmasta kuvitteelliseen maailmaan. Tämä onnistuu Ylimartimon (2012, 82) mukaan esimerkiksi erilaisten objektien avulla, jotka symboloivat siirtymistä. Kyseisiä objekteja voivat olla mm. portit, ovet tai vaikka ikkunat tai peilit. Kuvituksen voi toisin sanoen kehystää esim. ovenkarmilla osoittaakseen lukijalle, että hän siirtyy nyt satujen maailmaan.

Ylimartimon (2012, 84-85) mukaan Tolkien on vakavasti sitä mieltä, että kehykset ovat ehdoton osa kuvituksissa. Hänen mukaansa kuvitukset ilman raameja ovat kuin valokuvia, eivätkä ne korosta tarinan kokonaisuutta. Nodelman taas väittää, että kehykset estävät lukijaa pääsemästä tarinan fantasiamaailmaan, lukija ei myöskään koe tarinan todellista energiaa. Nodelman suosii mieluummin kuvituksia, jotka yltyvät reunasta reunaan. Hänen mukaansa ne houkuttelevat

helpommin katsojaa kuvan sisäiseen maailmaan.

Kehyksillä ja rajauksilla voi tuoda kuviin paljon, riippuen mitä kuvassa haluaa korostaa. Kehysten avulla voi korostaa varsinkin hetkiä, joissa ilmenee suuria tunteita tai muuta, jota haluaa erityisesti korostaa sadusta (kuva 2). Kehyksillä voi kuvaan tuoda hetkelle tai henkilölle ominaista symboliikkaa ja vahvistaa ennestään kuvituksen merkitystä. Ylimartimo (2012, 87) muistuttaa myös, että kehyksiä voi käyttää kuvituksen sisällä, esimerkiksi korostamaan tarinan henkilön sisäistä tunnemaailmaa.

Kehyksiä voi käyttää myös katseen ohjaamiseen ja kuvan keskipisteen korostamiseen. Tästä kertoo Scott (2019), jonka mukaan kehystäminen on oiva keino kohdistaa katsojan katse johonkin tiettyyn kohtaan kuvituksessa. Hänen mukaansa kehystämistä voi tehdä usealla eri tavalla. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii **kuva 1**, Rudolf Koivun tekemä kuvitus, jossa toinen henkilöistä on varjossa ja toinen valon ympäröimänä. Valoilla ja varjoilla voi helposti ohjata katsetta. Katse osuu usein usein ensin sinne missä on valoisampaa, joten varjoja voi Scottin mukaan käyttää kehyksinä, toinen oiva esimerkki tästä näkyy **kuvassa 2**. Tätä kehystämisen keinoa voi varmasti käyttää

hienovaraisemmin. Kehysten ei varjoilla tarvitse olla niin selkeät, katseen saa silti ohjattua toivottuun kohtaan, ehkä jopa alitajuntaisesti. Toinen keino josta Scott kertoo on käyttää ”implied lines” tai suuntaa antavia viivoja. Esimerkiksi jos kuvassa hahmot katsovat jotain tiettyä pistettä, siirtyy myös katsojan huomio kyseiseen pisteeseen lähes alitajuntaisesti.

Kuva 1

Rudolf Koivun Satukirja (Koivu 1976)

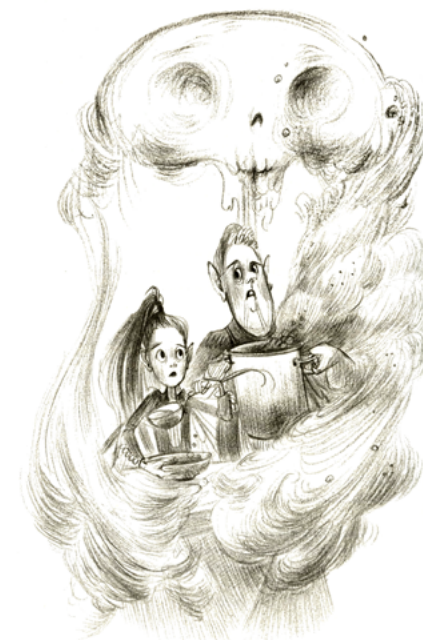
Arkkitehtuuriakin voi Scottin mukaan hyvin käyttää kehystämiseen, mutta tätä keinoa tulisi hänen mukaansa käyttää hienovaraisesti. Arkkitehtuurisia kehyksiä voivat olla esim. sillat, ikkunat tai verhot. esimerkiksi **kuvassa 3**, kehyksinä toimii vaatteet ja muut tekstiilit jotka tuovat kuvaan pehmeyttä ja viihtyvyyttä. Ympäristö on hienovaraisesti sidottu kehyksiin.

Liiallinen kehystäminen saattaa kuitenkin myös estää satumaailmaan pääsemistä. Kuten Ylimartimon (2012, 85) mukaan Nodelmankin kertoo, kehykset voivat pahimmillaan erottaa meidät fantasiamaailmasta.

Kehystäminen saattaa auttaa katsojaa pääsemään tarinan henkilön sisäiseen maailmaan ja voi siinä mielessä olla hyvinkin hyödyllistä. Se voi auttaa meitä näkemään jotain, mikä muuten olisi piilossa. **Kuvassa 4** Vuorento on käyttänyt keitosta nousevaa savua kehyksinä. Hän on muodostanut savusta pääkallon näköisen muodon, mikä osoittaa, että keitossa on jotain vikana.

Kuva 2
Rudolf Koivun metsänväkeä (Koivu 1993)

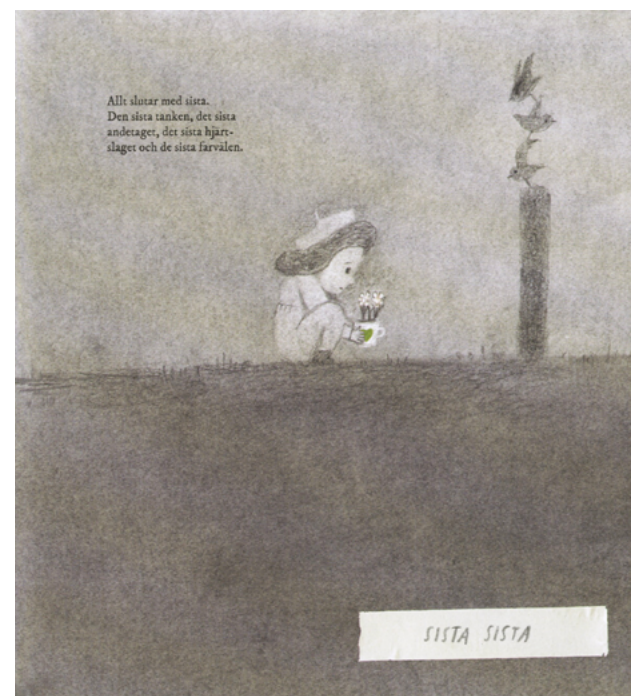
Kuvat 3 & 4
Penni Pähkinäsydän.
(Mukailtu) (Vuorento 2022)

Värien merkitys

Väreillä pystyy kuvituksissa ilmaisemaan luonnetta ja atmosfääriä sekä miljööstä että hahmoista. Väreillä on usein erilaisia, joskus kulttuurisidonnaisia merkityksiä ja kokemuksia, joista on hyvä olla perillä. Värien avulla voi kertoa tarinaa uudella tasolla. Kuten Ylimartimon (2012, 58) mukaan Nodelman toteaa, voidaan väreillä luoda luonnetta. Erilaiset tummat sekä sinertävät sävyt rauhoittavat tunnelmaa, kun taas värikylläisyys viestii vahvamielisydestä. Tummat värit taustoissa viestivät usein eleganttiutta, kun taas vaaleat korostavat onnellisuutta. Värikylläiset ja vaaleat kuvat ovat usein iloisia ja meneviä, kun taas hillitymmän väriset kuvat näyttävät rauhallisilta ja hiljaisemmilta. **Kuvista 5 ja 6** näkee hyvän esimerkin siitä, miten samassa kirjassa olevat kuvitukset voivat luonteeltaan erota toisistaan suuresti jo pelkästään värien avulla. Värikylläisempi **kuva 5** osoittaa värien avulla että tilanne on iloinen ja hyväntuulinen, kun taas **6 kuvan** riisuttu värimaailma ja harmaat sävyt viestivät surullisesta ilmapiiiristä ja toivottomuudesta.

Kuten aikaisemmin mainittu, voi väreillä usein olla myös erilaisia merkityksiä ja assosiaatioita. Hintsanen (2023) kirjoittaa Colorian nettisivuilla siitä, miten esimerkiksi keltainen on usein koettu ilon värinä, sillä siitä tulee mieleen aurinko ja lämpö,

mutta varsinkin mustan kanssa yhdistettynä se viestii vaarasta. Sininen koetaan usein vähän surumielisenä värinä, se on rauhallinen ja kylmä. Punainen on voimakkaiden tunteiden väri. Se viestii Hintsasen mukaan muun muassa rakkaudesta ja vihasta.

Kuvat 5 & 6
Alla Mina Sista (Hurme 2022)

Hahmot

Hahmoihin voi monin keinoin tuoda lisää ulottuvuuksia ja mielenkiintoa, muun muassa kokoeroilla, ilmeillä tai koristeilla. Ylimartimo (2012, 65) antaa esimerkkinä eri hahmojen kokoeron. Jos ero on valtava, tuo tämä kuvaan tehokkuutta, mutta välillä myös humoristista vivahdetta. Hyvä esimerkki tästä on Björn Ladströmin tekemä kuvitus **kuvassa 7**. Kokoeroilla voi myös näyttää jonkin tilanteen uhkaavana. Jos esimerkiksi tarinan sankari on pieni ja vastus on valtava, voi tilanne vaikuttaa toivotonmalta.

Toinen tärkeä osa hahmosuunnittelua on ilmeikkyys, jolla viestitään eri tilanteiden luonteesta ja henkilön sisäisestä maailmasta. Ylimartimonkin (2012, 66) mukaan ilmeet tuovat hahmoihin paljon ja hän muistuttaa, että näitä onkin hyvä harjoitella luonnostelemalla hahmoja useaan otteeseen, jotta oppii tuntemaan heidät. Hän mainitsee myös, että luonnostellessa voi hyvin käyttää realistisia malleja ja piirtäessä deformatoida hahmoa, jotta siihen saadaan enemmän luonnetta ja jotta hahmo sopisi kuvitettuun maailmaan. Tätä kautta hahmoista saa myös mielenkiintoisemman näköisiä. Sekä ilmeiden että liikkeiden avulla hahmoihin voi tuoda paljon informaatiota. Mikäli nämä jättäisi pois, saattaisi hahmo jäädä tylsäksi ja mysteeriseksi. Joskus tämä

voi olla myös toivottua ja tarkoituksellista, kuten Lisa Evansin hahmot **kuvassa 8**. Sadun hahmot ovat tarkoituksella ilmeettömän ja apaattisen näköisiä, sillä sadun alussa tunnelma on hyvin masentava.

Hahmoihin saatetaan myös lisätä koriste-
luu ja dekoratiivisuutta tuomaan hahmoon uuden tason (Ylimartimo. 2012, 69).

Kuva 8
The Flower (Lisa Evans 2006)

Kuva 7
Olipa Kerran -
Klassisia satuja valikoinut ja kuvittanut
Björn Landström. (Mukailtu)
(Landström 1974)

Representaatio ja inklusiivisuus

Kuvituksiin on tärkeää tuoda inklusiivisuutta ja representaatiota vähemmistöistä sekä erilaisista ihmisistä ja olosuhteista. Lapsen on tärkeää nähdä erilaisuutta ja monimuotoisuutta, jotta nämä asiat eivät tule yllätyksenä myöhemmin ja jotta kyseiset teemat normalisoituisivat hänelle jo pienestä pitäen.

Puheet inklusiivisuudesta ja representaatiosta, sekä näiden merkityksestä ja aikaisemmasta puutteesta ovat viime aikoina nousseet suuremmin puheenaiheeksi eri medioissa, sillä on huomattu, että kyseisten teemojen merkitys on äärimmäisen suuri. Jokaisella on oikeus löytää itsensä edustettuna hyvällä tavalla esimerkiksi lastensaduissa. Artikkelissa *Understanding the diversity gap in children's literature* Maisa Auma (2021, 14) kertoo yhdysvalloissa tehdystä tutkimuksesta *Twentieth-Century Children's Books: Patterns of Disparity in Titles and Central Characters*, joka toimii oivana esimerkkinä siitä, että tehtävää on vielä. Tutkimuksessa käytiin läpi 6000 kirjaa vuosilta 1900-2000. Kirjoista 100% päähenkilöistä oli aikuisia miehiä tai miespuolisia eläinhahmoja, naisia tai naispuolisia eläinhahmoja päähenkilöinä oli vain 30%.

Auma (2021, 14) kertoo myös toisesta tutkimuksesta, jossa tutkittiin etnisyyden marginalisointia lastenkirjoissa. Tutkimus toteutettiin Cooperative Children's book Center, CCBC in Madison/ Wisconsin (Diversity Gap Studies), David Huyckin ja Sarah Parkin toimesta. Tutkimuksessa paljastui suuria eroavaisuuksia BIPOC (Black, Indigenous, People Of Color) lasten, eläinhahmojen ja valkoisten hahmojen välillä. Ensimmäisessä tutkimuksessa, joka suoritettiin vuonna 2015 kävi ilmi, että 3000:sta kirjasta 73,3% päähenkilöistä oli valkoisia lapsia, 12% eläinhahmoja ja 14,2% kaikista etnisyydeltään marginalisoiduista ryhmistä. (s. 14) Tästä tutkimuksesta näkee selkeästi, kuinka suuri eroavaisuus on, ja representaation lisäämisen tärkeydestä. Vuonna 2018 sama tutkimus näytti, että muutosta on tapahtunut, mutta ei pelkääntään parempaan suuntaan. Tulokset näyttivät, että päähenkilöistä 50% olivat valkoisia, 27% eläinhahmoja ja 23% kaikista etnisyydeltään marginalisoiduista ryhmistä (s. 14). Vaikka etnisyysskategoria onkin noussut, on se yhtäkkiä alhaisempi kuin eläinhahmojen määrä, eikä lähelläkään samaa kuin valkoisten hahmojen kategoria.

Auman (2021, 15) mukaan BIPOC henkilöitä on pitkään kuvattu henkilöinä, jotka ovat valkoisten armoilla ja kuvaukset ovat olleet

hyvinkin rassistisia. Tämä vie BIPOC lapselta oikeuden positiiviseen representaatioon, sillä hän näkee itsensä näköisen ihmisen negatiivisessa valossa useaan otteeseen, kun taas valkoinen lapsi näkee itsensä jatkuvasti sankarin roolissa tai päähenkilönä. Mirjam Nuenning (2021, 19) muistuttaa että myös valkoisten lasten tulisi lukea kirjoja, joissa päähenkilönä on BIPOC henkilö, jotta heidän maailmankuvansa moninaistuisi ja rikastuisi muista kulttuureista ja erinäköisistä ihmisistä.

Näiden aspektien huomioon ottaminen on tärkeämpää entistä enemmän, kun kuvittaa kirjaa. Kuvittajan tulisi kyseenalaistaa ja kohdata omat mahdolliset ennakkoluulonsa ja miettiä miten tuoda kuvituksiin lisää näkyvyyttä esimerkiksi eri vähemmistöistä. Artikkelissaan *Showing Diversity in Illustration: Advice from 10 Artists* Schenkerinkin (2021) mukaan representaation tuominen kuvakirjoihin on tärkeää ja sitä tehdessä tulee olla tietoinen valinnoistaan sekä tehdä runsaasti taustoitusta. Ilman taustoitusta ja asiaan perehtymistä voi pahimmassa tapauksessa aiheuttaa enemmän haittaa kuin hyötyä. Kuten Schenker kertoo, tulee siis stereotyyppioita vältellä, sillä ne ovat usein rasistisia ja negatiivisia ja voivat vähentää positiivisen representaation merkitystä. Hän haastattelee artikkelissaan useita kuvittajia, jotka ovat keskittyneet kyseisiin teemoihin ja he kertovat miten vältellä stereotyyppioita ja taidokkaammin tuoda kuvituksiin inklusiivisuutta ja tärkeää representaatiota. Schenkerin (2021) mukaan Alona Savuck kertoo tehneensä kuvitusprosessin aikana matkan ruotsin monikulttuurisimpaan kaupunkiin. Hän neuvoo sijoittamaan kuvitettavan hahmon todelliseen paikkaan ja hyödyntämään oikeaa tietoa omien oletusten sijaan. Tämä on hyvä keino tuoda henkilöön totuudenmukaista informaatiota ja samalla välttää omien ennakkoluulojen ja oletusten vaikuttamista representaatioon. Yksi keino tutustua erilaisiin ihmisiin on etsiä netistä kuvia ja luonnostella niiden

pohjalta. Tätä kautta saa kokonaisvaltaisemman kuvan ihmisistä joita kuvittaa. Anna Minkina suunnittelee realistisia hahmoja, jotka ovat kaikki kauniita ja uniikkeja omalla tavallaan. Hän kertoo tutkivansa taustoituksessaan kuvia tutuista sekä netistä löytämistään henkilöistä. Näin hän saa monipuolista kuvamateriaalia eri näköisistä ihmisistä, jota hän pystyy hyödyntämään kuvituksissaan.

Kuvia tutkimalla voi nähdä pienimmätkin piirteet. Irina Mir kertoo keskittyvänsä pieniin fyysisiin yksityiskohtiin eri ihmisissä. Hänen mukaansa pintaraapaisu ei riitä, taustoituksen tulee olla mittava. Esimerkkinä hän nostaa esille aasialaisten ihmisten representaation. Monet saattavat unohtaa, että Aasiaan kuuluu useita maita, joissa ihmisten ulkoisissa piirteissä on paljonkin eroavaisuutta. Ihmiset eivät näytä samalta Japanissa ja Malesiassa. Jotta representaatio on toimivaa, tulee nämä pienet piirteet ottaa huomioon.

Miljö ja taustat

Taustojen avulla tarinaan saa tuotua paljon informaatiota tarinan luonteesta ja maailmasta. Taustat voivat parhaimmillaan tukea tarinan henkilöitä ja tuomaan tarinaan paljon lisäarvoa ja ulottuvuutta. Joskus kuitenkin huomaa, että henkilöihin ja hahmoihin on kiinnitetty enemmän huomiota kuin taustoihin, jolloin taustat jäävät hahmojen varjoon, eivätkä oikein tuo tarinaan mitään erityistä Ylimartimon mukaan (2012, 77). Ylimartimo kertoo, että kuvittaessa useasti käy niin, että keskitytään hahmoihin enemmän kuin taustoihin. Hänen mielestään taustoilla voi viestiä hyvinkin paljon ja niihin voi lisätä esim. symboliikkaa, kertoa aikakaudesta, kirjan genrestä sekä kulttuurista. (2012, 77).

Hyvinä esimerkkeinä tunnelman luomisesta taustojen avulla toimivat **kuvat 9 ja 10**. **Kuvassa 10** Landström on taidokkaasti kuvittanut kohtauksen, jossa näkyy pieni piparkakkutalo synkän metsän keskellä. Vaikka piparkakkutalo itsessään on hyvin soma ja houkutteleva, luo taustan valtavat, kiemuraiset puut ja synkkä ilmapiiri kuvaan tietynlaista aavemaisuutta. Katsojalle herää epäily siitä, onko piparkakkutalo turvallinen paikka. **Kuvassa 10** taas ilmapiiri on hyvin rauhallinen ja seesteinen.

Kuva 9

Olipa Kerran - Klassisia satuja valikoinut ja kuvittanut Björn Landström. (Landström 1974)

Kuva 10

Olipa Kerran - Klassisia satuja valikoinut ja kuvittanut Björn Landström. (Landström 1974)

Perspektiivi ja näkökulma

Lastensatua kuvittaessa tulee miettiä millaista perspektiiviä haluaa käyttää ja mieluiten pysyttävä luomiensa sääntöjen rajoissa, jolloin kuvitukset ovat samankaltaisia. Kuvituksissa saa liioitella realismin rajoja ja luoda perspektiiville omat säännöt. Ylimartimo (2012, 97-98) muistuttaa, että lastenkirjoissa näkyy usein, miten perspektiivi ei noudata realistisia sääntöjä, ne ovat usein hyvinkin kömpelöitä. Tämä tuo satuun tietynlaista hauskuutta ja kömpelöstä perspektiivistä huomaa, että on siirrytty satujen maailmaan, missä normaalit säännöt eivät päde. Hyvänä esimerkkinä tästä näkyy **kuvat 11 ja 12**, joissa perspektiivissä näkyy vivahteita realismista, mutta on silti tarkoituksella pyritty tietynlaiseen kömpelyyteen kuvastamaan ennemminkin laakson ja kaupungin tunnelmaa, kuin sitä miltä kumpikin maisema oikeasti näyttäisi.

Kuva 11
Vilja och valen
(Savtchenko 2022)

Kuva 12
Kun isoäiti lensi
(Lucander 2022)

Joskus pelkästään perspektiivin deformaatio ei riitä antamaan katsojalle kaikkea tarvittavaa informaatiota tai tunnelmaa. Tällöin voi esimerkiksi käyttää niin sanottua ”nukkekotitekniikkaa” avaamaan maisemaa katsojalle entistä enemmän.

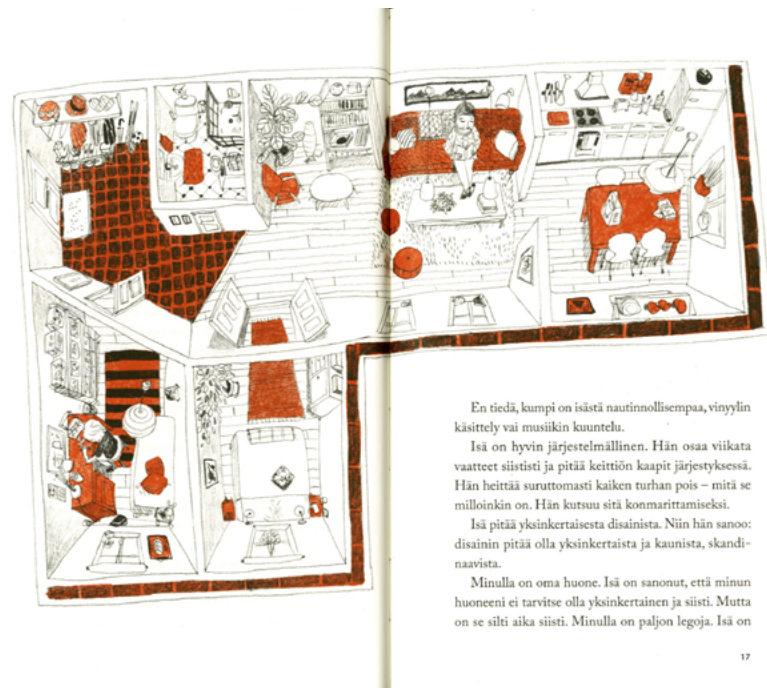
Kuten Ylimartimokin (2012, 105) kertoo, voi *avoim talo* - tai *nukkekotitekniikkaa* käyttää, jos katsojalle halutaan näyttää jotain, mikä oikeasti olisi mahdotonta. Kuva voi esimerkiksi olla läpileikkaus talosta, jossa näkee jokaiseen huoneeseen samaan aikaan, ja näkee mitä huoneissa tapahtuu. Tämän tapa antaa lukijalle paljon enemmän tietoa kuin mitä oikeasti olisi saatavilla.

Esimerkkinä **kuvat 13 ja 14** joissa näkyvä on kuin leikattu kahtia. Ensimmäisessä kuvassa katsoja näkee laivan, jossa lapsi heittää ruokaa mereen ja samaan aikaan näkyy myös valas ja muita veden alla eläviä eläimiä, jotka oikeasti olisivat vedenpinnan peitossa. Toisessa kuvassa katsoja näkee talon kaikki talon huoneet samaan aikaan, kuin katto olisi nostettu pois.

Kuva 13
Vilja och valen
(Gårdeler 2022)

Kuva 14
Isäni on hipsteri
(Warsta 2022)

Liike

Kuvituksiin halutaan usein tuoda elementtejä osoittamaan, että jokin asia tai henkilö on liikkeessä. Yksi tavallisimpia keinoja on käyttää viivoja tai vauhtiviivoja osoittamaan tätä efektiä. Vauhtia ja energiaa pystyy nostamaan ja laskemaan esimerkiksi viivojen suunnalla. Esimerkiksi Ylimartimon (2012, 110) mukaan kuvan energiaa pystyy usein rauhoittamaan pysty- tai vaakaviivoilla, kun taas diagonaalilla viivoilla kuvaan saa tuotua lisää vauhtia ja liikettä. (s. 110) Tällä keinolla kuvituksesta saa dynaamisemman ja helposti luettavamman. Hyvä esimerkki diagonaalisten viivojen voimasta näkyy **kuvassa 15**. Vuorenon tekemässä kuvituksessa näyttää siltä, että hahmot liikkuvat katsojaa kohti kovaa vauhtia. Tämän efektin saavuttaa hahmoja ympäröivien diagonaalisten viivojen avulla.

Ylimartimon (2012, 110) mukaan Nodelman ja Reimer ovat nostaneet esiin kuusi erilaista keinoja ilmaista liikettä kuvituksissa. Nämä ovat keskeneräinen toiminta, lineaarinen jatkumo, jatkuva kerronta, konteksti, kuvien muodostama konteksti sekä vasen-oikeasuuntaisuus.

Nodelman ja Reimer kertovat keskeneräisen toiminnan tarkoittavan sitä, että katsoja itse täydentää kuvituksissa esitetyn liikkeen mielikuvituksessaan.

Linearisella jatkumolla tarkoitetaan aikaisemmin mainitsemasta vauhtiviivojen luomasta liikkeestä.

Jatkuva kerronta tarkoittaa sitä, että kuvituksessa näkyy samaan aikaan usea peräkkäinen hetki tai tapahtuma, esimerkiksi, jos tarinan hahmo etsii jotakin voi sen kuvituksessa esittää niin, että hahmo samassa kuvassa katsoo maton alta, kaapista, hyllyn päältä ja jatkaa seuraavaan huoneeseen. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii myös **kuva 16**, jossa näkyy hahmon mutkikas matka autolle, jossa hahmo näkyy samanaikaisesti monessa eri asennossa hyppien kohti autoa.

Ylimartimon (2012, 112-113) mukaan Ulla Rhedin ehdottaa, että vasen reuna on ikään kuin lähtökohtaa symboloiva kotona olemisen sivu, kun taas oikea reuna kuvaa seuraavaa askelta tai liikettä kohti uutta. Esimerkkinä tästä voisi olla henkilö, joka esimerkiksi on menossa poimimaan omenoita. Henkilö siirtyy talostaan omenapuulle liikkuen vasemmalta sivulta oikealle, jolloin hän liikkuu kohti uutta. Palatessaan hän liikkuu oikealta vasemmalle osoittamaan sitä, että kyseessä on paluumatka.

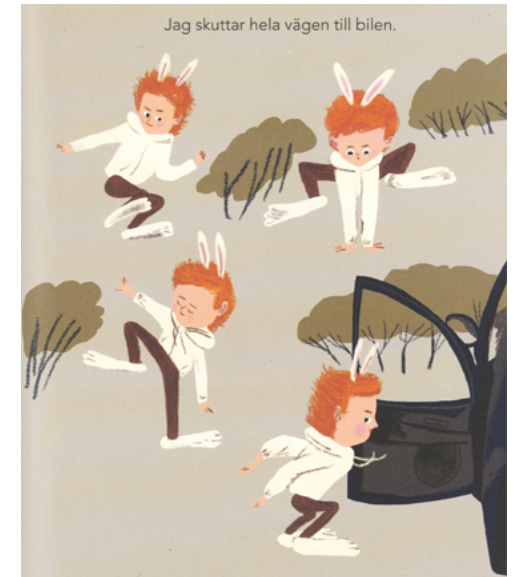

Kuva 15

Penni Pähkinäsydän. (Mukaiilu)
(Vuorento 2022)

Kuva 16

Skelettet. (Sann 2022)

Metafora

Lastenkirjoissa näkyy usein metaforien käyttöä kuvaamassa tunnetiloja tai korostamassa jotain tapahtumaa tai hahmoa. Ylimartimon (2012, 133) mukaan visuaalisella metaforalla tarkoitetaan yleisesti sitä, että kuvassa on sekoitettu vähintään kahden eri objektin piirteitä tai ominaisuuksia toisiinsa luomaan jotain uutta. Metaforien avulla tarinaan voi tuoda uuden tason, joka vaatii mielikuvitusta sen ymmärtämiseksi.

Metaforien kuvittaminen voi toisaalta olla selkeää ja helppoa, mutta myös hyvinkin haastavaa. Selkeän metaforan kuvittamisesta Ylimartimo (2012, 135) antaa lauseen ”kateudesta vihreä”. Kuvituksessa henkilöllä voi kirjaimellisesti olla vihreät kasvot kuvaamaan kateutta. Vaikeampana esimerkkinä hän nostaa lauseen ”olet ruusu”. Hahmon voi joko hetkellisesti muuttua ruusumaiseksi tai vaikka lisätä ympärille ruusukehykset tai katsojan silmiin ruusun heijastukset. Kyseisen metaforan kuvittaminen ei siis herätä mitään selkeää ratkaisua ja voi olla vaikeaa toteuttaa niin, ettei kuvitus hämmennä katsojaa.

Hyvä esimerkki visuaalisesta metaforasta löytyy **kuvasta 17**. Tekstissä kerrotaan, että sinivalaan sydän on yhtä suuri kuin auto ja, että verisuonet ovat niin suuret, että lapsi mahtuisi niiden sisälle. Kuvitukses-

sa tämä on toteutettu niin, että sydän on sijoitettu samaan huoneeseen kuin hahmot näyttämään, kuinka suuri sydän on. Kaiken lisäksi lapsi kirjaimellisesti on asetettu verisuonen sisälle todistamaan verisuonen valtavaa kokoa.

Kuva 17
Vilja och valen (Gårdeler 2022)

Tur att valar är enorma, säger moster. Vi lär nog se dem även om det är lite mulet.
Moster? Vet du hur stort blåvalens hjärta är?
Lika stort som vår hotelläng?
Ännu större, säger Vilja. Blåvalens hjärta kan bli lika stort som en bil. Blodådrorna är så stora att ett barn kan krypa in i dem.

Toinen esimerkki tästä löytyy H.C. Andersenin klassikkosadusta *Tulukset* **kuvassa 18**, jossa kyseisen koiran silmiä kuvaillaan tekstissä teekupin kokoisiksi. Kuvituksessa silmät ovat valtavat ja epäluonnollisen kokoiset.

Kuva 18
Olipa Kerran - Klassisia satuja valikoinut
ja kuvittanut Björn Landström.
(Landström 1974)

Tekniikka

Kuvittajan valitsema tekniikka tuo kuvitukseen paljon luonnetta ja ilmettä. Tekniikasta riippuen kuvitukseen voi tuoda tarkkoja yksityiskohtia tai tulkinnanvaraisempaa tunnelmaa. Nykyään kuvituksia tehdään usein digitaalisesti tai sekatekniikalla sekoittaen useita eri kuvittamisen tapoja. Ylimartimon (2012, 181) mukaan Mark Leachin mielestä pitäisi valita taiteilijalle mieleinen tekniikka ja hallita se. Kinuko Y. Crafts taas puhuu siitä, miten tekniikka on keino tuoda esiin taiteilijan olemusta, joka näkyy kuvituksessa. Kuvittajan ei kuitenkaan ole pakko valita vain yhtä tekniikkaa ja pysyä siinä. On hyvä tutkia ja kokeilla erilaisia tekniikoita ja tapoja tehdä ja laajentaa omaa osaamista. Näin saa tuotua esiin taiteilijan luonnetta kuvituksissa.

Kuvat 19–21 ovat oivia esimerkkejä siitä, kuinka erilaista jälkeä voi saada aikaiseksi eri tekniikoilla.

Kuva 19

While you are sleeping
(Deacon 2005)

Tekniikka: vesivärit ja guassi

Kuva 20

Todo el Dinero del Mundo
(Schritter 2005)

Tekniikka: paperikollaasi

Kuva 21

A Horrorgirl
(Vandenabeele 2006)

Tekniikka: painettu käsin värikerros kerrallaan,
skannattu ja koottu yhteen digitaalisesti

Valitut hetket

Ennen luonnostelua kuvittaja lukee sadun läpi, usein useamman kerran ja valitsee sieltä hetket, jotka hänen mielestään ovat tärkeitä. Hetket voivat resonoida kuvittajassa tai muuten vain olla tärkeitä juonen kannalta. Ylimartimo (2012, 206) nostaa esimerkiksi klassikkosaduissa valitut kohdat. Saduissa usein valitaan hetket, jotka esittävät eroa, lähtemistä, muutosta, löytämistä, paluuta tai liittymistä.

Ylimartimo (2012, 205-206) muistuttaa myös, että jos kuvittaa jo olemassa olevaa kuvakirjaa uudestaan, voivat kuvitukset saada vaikutuksia kuvatradiitiosta. Aikaisempi kuvittaja on jo valinnut tietyt kohdat, joita on lähtenyt kuvittamaan ja tämä voi vaikuttaa myös uuden kuvittajan valintoihin. Lisäksi uudet kuvitukset voivat saada paljon kritiikkiä, jos alkuperäinen tarina on klassikko ja vanhat kuvitukset ovat saaneet nostalgia-arvoa. Katsoja voi kokea vaikeaksi tottua uuteen kuvitukseen, mikäli tarinan kuvituksen on ottanut näkemään klassikkokirjassa. Joskus kuitenkin uusi versio voi tuntua tervetulleelta, varsinkin jos siinä käsitellään uusia arvoja tai jos kuvitukset muuten vain ovat resonoineet katsojassa.

Ylimartimo (2012, 206) muistuttaa myös, että valitut hetket sadussa saavat aina suuren merkityksen tarinan kulun suhteen. Kuvituskuvasa voi olla laajasti tietoa tai se voi keskittyä johonkin tiettyyn yksityiskohtaan.

Taitto

Kuvitus tulee sijoittaa tekstiin harkitusti ja sijoittelussa tulee huomioida kokonaisuuden tasapainoisuus. Salisbury ja Styleskin (2012, 89) muistuttavat, että hienot kuvitukset eivät pelasta kirjaa, jos tekstin asettelu on huoletonta tai mitään sanomatonta.

Visuaalisesti mielenkiintoiset ja dynaamiset kuvakirjat jakavat usein hienon tasapainon tekstin ja kuvan välillä. Joskus kokonaisuuteen voi lisätä mielenkiintoisia elementtejä tuomaan tarinan kulkuun toivottua efektiä. Salisbury ja Stylesin (2012, 100) mukaan tällaiset elementit voivat esimerkiksi olla käsin kirjoitettua tekstiä. Käsin piirretyn tekstin hankaluutena on tosin se, että kielen kääntämisessä teksti ei ole helposti muokattavissa.

Kuvassa 23 näkyy miten Hurme on ripotellut tekstiä pitkin sivua, samalla tavalla kuin kuvituksetkin. Tarina kertoo yksittäisistä hetkistä ja asioista, joten kirjaan sopii hyvin tyyli, jossa tekstit ja kuvituksetkin ovat yksittäin ja erillään toisistaan. Lisäksi hän on lisännyt typografiseksi elementiksi teippien päälle käsin kirjattua tekstiä. Tämä tuo kirjaan spontaaniuden tuntua ja aavisuuden päiväkirjamaista atmosfääriä.

Kuva 22

Alla Mina Sista (Hurme 2022)

3. PROSESSI

3.1. IDEOINTI

Valitut hetket

Valitsin tarinasta kolme hetkeä, jotka kuvittaisin. Ensimmäinen kohtaus jonka valitsin oli tinasotilaan ja tanssijan ensikohtaaminen. Halusin, että kuvasta tulisi vain yhden sivun kuvitus ja siinä näkyisi ainoastaan tanssija tanssimassa linnansa edessä. Päätin, että haluaisin viereiselle sivulle tinasotilaan reaktion ikään kuin vinjettikuvana.

Seuraavaksi valitsin hetken, jossa tinasotilas matkustaa viemärissä paperiveneessä ja hänet pysäyttää suurikokoinen rotta. Tästä halusin tehdä kokoaukeamakuvituksen. Viimeiseksi kohdaksi valitsin tinasotilaan joutumassa suuren kalan nielaisemaksi. Päätin että tästäkin tulisi kokoaukeamakuvitus ja kuvituksista uhkaavin tunnelmaltaan.

Tarinan päähenkilö on selkeästi tinasotilas, mutta toinen suuressa roolissa oleva hahmo on tanssija. Päätin keskittyä kyseisiin hahmoihin suunnitteluprosessissa. Tarinassa on myös useita taustahahmoja ja päätin keskittyä lisäksi tinasotilaan seikkailussa esiintyvään rottaan ja kalaan. Aloitin suunnitteluprosessin sadun päähenkilöistä ja siirryin sitten sivuhahmoihin ja taustoihin.

Tanssijan ideointi

Tanssija on alkuperäisessä sadussa tehty paperista, mutta päätin aika nopeasti, että tekisin hänet posliininukeksi. Muistin nähneeni hänestä muutamia eri versioita lapsuudessani, joista pari oli posliininukkeja. Tätä kautta hahmon liikkeitä on myös helpompi ja monipuolisempi piirtää, jos hän on kolmiulotteinen. Päädyin kuitenkin pulman eteen, sillä lopussa tinasotilas ja tanssija palavat takkatulesa ja tinasotilas sulaa pieneksi tinasydämeiksi, kun taas tanssija roihauttaa liekkeihin saman tien. Näin ei kuitenkaan kävisi, jos hahmo on posliinista. Myöhemmin tajusin myös sen, että sateenkaarihahmojen palaminen liekeissä ja heidän surullinen loppunsa rakkaustarinalle voitaisiin tulkita väärin. Joten juttelin tästä pulmasta väliseminaarissa ja sain vinkin, että voisin kokonaan poistaa liekkikohdan tarinasta ja muuttaa tarinaa niin, että loppu olisi onnellisempi. Näin voisin myös pitää hahmon posliinisena.

Aloitin tanssijan hahmosuunnittelun miettimällä, millainen hahmo hän on. Kirjassa hänen luonnettaan ei juurikaan kuvailtu, joten päätin, että haluan tuoda häneen enemmän luonnetta kuvituksillani. Aloitin kirjoittamalla avainsanoja siitä, millaisen kuvan hänestä sadun pohjalta sain sekä asioita, joita itse haluan tuoda enemmän ilmi.

Yksinäinen
Mysterinen
Eteerinen
Unenomenainen
Surullinen
Seesteinen
Itsenäinen
Itsevarma
Sisäänpäin suuntautuva

Kuten taustoitussiossa painotin, on representaatio ja inklusiivisuus tärkeää ottaa huomioon kuvituksissa. Tiesin heti, että haluan muuttaa tarinaa ja tuoda omia arvojeni kuvitusten kautta tarinaan. Halusin tuoda kuvituksiini sateenkaarirepresentaatiota, kehopositiivisuutta sekä positiivista POC representaatiota.

Näiden pohdintojen pohjalta ajattelin, että tanssija voisi olla mies, sillä hän on alkuperäisessä tarinassa ollut nainen. Ajattelin että tämä olisi hyvä uudistus, sillä jos tinasotilas olisi myös mies, saisin tarinaan sateenkaarirepresentaatiota. Päädyin kuitenkin lopulta siihen, että haluan hahmoni olevan androgyyni. Seuraavaksi lähdin pohtimaan, miten hahmosta saa luotua androgyynin. Tutkin paljon androgyynejä pukeutumistyyliä sekä tunnettuja androgyynejä ihmisiä, jotta toteuttaisin representaation oikein.

Lähdin seuraavaksi miettimään mitä muuta olisi tärkeää ottaa huomioon hahmon luomisessa. Tanssijalle voisi parhaiten sopia pyöreät ja ovaalit muodot, sillä ne viestivät pehmeystä sekä herkkyydestä. Ballerinat myös liikkuvat hyvin pehmein ja pyörein liikkein, joten ajattelin että nämä muodot sopisivat hänelle parhaiten.

Huomasin, että ensimmäiset mielikuvat balettianssijoista ovat kuvia laihoista vaa-leista naisista tai miehistä, joilla on hyvin herkäät piirteet. Kuten sanoin, halusin tuoda satuun kuvitusteni kautta lisää inklusiivisuutta ja mietinkin että tanssija voisi olla muun muotoinen ja värinen kuin heti saamani mielikuvat. Olen itse ilahtunut kovasti nähdessäni lihavampia tai kookkaampia balettianssijoita lavalla ja haluaisin, että tässäkin sadussa tanssija olisi lihavampi osoittaakseni lukijoille, ettei balettianssijoiden tarvitse olla saman kokoisia.

Ajattelin heti alusta hahmon värimaailman voivan olla suhteellisen tumma sisältäen sinisiä ja liiloja vivahteita ja sävyjä. Toivoin, että Tanssijan ympäristö ja hän itse huokuisivat eleganssia sekä hieman mysteerisyyttä ja lempeyttä, joita viileät värit korostavat.

Tinasotilaan ideointi

Aloitin jälleen kirjoittamalla asioita, joita minulle tuli mieleen tinasotilaasta. Sadussa tinasotilasta kuvaillaan rohkeaksi ja yhtä kyvykkääksi kuin muut toverinsa, vaikka yksi jalka puuttuukin. Häntä kuvailtiin myös romanttiseksi ja nöyräksi.

Rohkea

Lempeä

Romanttinen

Tapaturma-altis

Lojaali

Päätäväinen

Ulospäinsuuntautuva

Mietin aluksi, että tinasotilas voisi olla väreiltään punertavien ja vihertävien sävyjen yhdistelmä. Punaiset värit viestivät usein rohkeutta ja lojaaliutta sekä päätäväisyyttä ja johtajamaisuutta. Vaikkei satu olekaan jouluinen, halusin että tinasotilaassa on tietynlaista jouluista lämpöä, kontrastina hänen kylmään tinasta tehtyyn kehoonsa ja sotilasunivormuunsa. Sadussa tinasotilasta ei ulkonäöltään kuvailla sen tarkemmin, kuin että hänellä on sinipunainen univormu ja vain yksi jalka.

Mietin alkuun, että pitäisin tinasotilaan miehenä, jos tanssijakin olisi kuvituksissani mies, mutta päädyin lopulta siihen, että Tinasotilaan olisi hyvä olla nainen, jotta voi-

sin sadussani näyttää, että feminiininenkin nainen voi yhtä hyvin ottaa sankarin roolin ja että feminiinisyys ei missään nimessä ole heikkous.

Aluksi pohdin kuitenkin, pitäisikö minun korostaa maskuliinisempia piirteitä sotilaassa ja tehdä myös vaatteista mahdollisimman neutraalit / maskuliiniset. Oivalsin kuitenkin, että koska feminiinisyttä on poljettu alas niin pitkään, olisi hyvä tehdä sotilaasta hyvin feminiininen ja sitä kautta näyttää, että feminiinisyys on voimakasta sekä rohkeaa.

Kalan & rotan ideointi

Halusin kalan olevan tarinassa pelottavin hahmo. Tarinassa kala nielaisee tinasotilaan hänen ollessaan täysin avuton. Mietin, että kalaan saisi tuotua uhkaavuutta koereron avulla, joten halusin tehdä kalasta valtavan verrattuna pieneen tinasotilaaseen. Kala on olemukseltaan hyvin passiivinen, eikä sillä ole mitään julmia aikeita, se vain sattuu nielaisemaan tinasotilaan. Arvelin, että kyseistä passiivisuutta voisi hyödyntää pelottavana efektinä kalan hahmon luomisessa.

Tarinassa esiintyvä rotta pysäyttää tinasotilaan viemäristössä ja pyytää häntä näyttämään passia. Rotan olemusta voisi kuvailla aavistuksen humoristisena, hän vain suorittaa työtehtävänsä viemäriässä. Rottakin on silti aavistuksen pelottava. Sen ulkonäköä ei tarinassa kuvailla, mutta sen huutoa tinasotilaan perään kuvailtiin niin pelottavana, että rohkeinkin sotilas pelästyisi.

Miljööön ideointi

Tutkin millaista miljöötä tarinassa kuvailtiin. Kuvaukset olivat jälleen aavistuksen suppeita, mikä oli mielestäni vain hyvä asia, sillä se antaisi minulle vapaat kädet keksiä ne itse. Alkuun ajattelin taustojen voivan olla hyvin vaaleita ja kirkasvärisiä, mutta pikkuhiljaa päädyin siihen, että yleinen ilmapiiri voisi olla ennemminkin synkkä kuin vaalea. Halusin lisätä satuun mystisyyttä ja taikaa, sillä sadussa on eläviä leluja, jotka heräävät henkiin öisin. Ajattelin, että tummemmat värit korostaisivat sitä, että suurin osa tapahtumista tapahtuu yöaikaan, jolloin ilmassa on taikaa. Taustat pysyisivät silti värikylläisinä ja runsaina. Kirjoitin ylös avainsanoja, joita minulle tuli mieleen satua lukiessa ja ilmapiiriä luodessa.

Mystinen
Taianomainen
Synkkä
Värikylläinen
Paljon valoja ja varjoja
Kontrastinen
Runsas

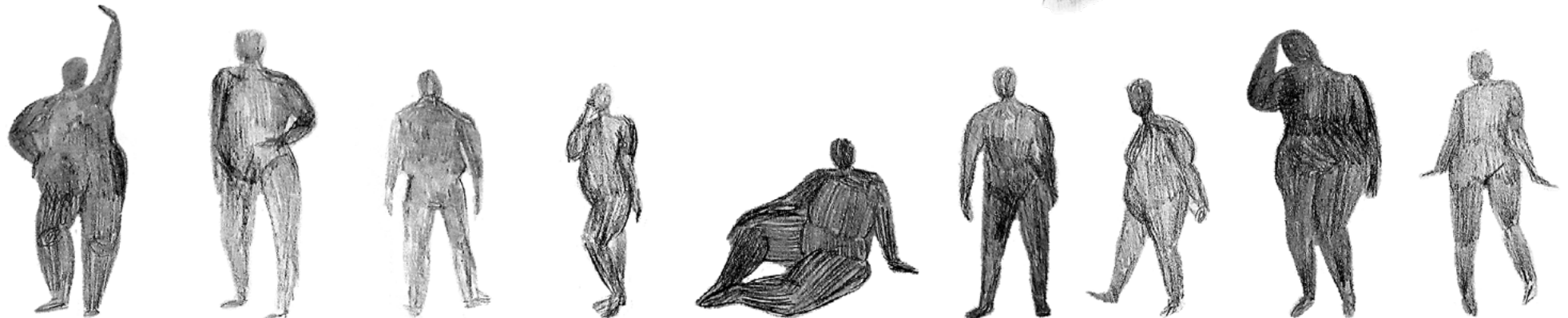
Päätin ensin pidättäytyä taustoissa vanhanaikaisissa maisemissa. Tutkin paljon etenkin vanhempia kuvakirjoja ja niiden taustoja ja pidin koristelluista ja runsaista taustoista eniten. Mietin pitäisikö minun tehdä taustoista modernimmat ja sijoittaa tapahtumat tähän päivään, mutta en kokenut tätä mielekkäänä, joten jatkoin taustojen tutkimista ja vertailua, kunnes päädyin vanhanaikaisempaan ilmapiiriin. Mietin kuitenkin voisiko taustoihin silti tuoda joi-tain yksittäisiä elementtejä viittaamaan siihen, että tapahtumat sijoittuvat nykypäivään. Kuvitustyöli voisi olla hyvin perinteinen ja koristeltu ja ilmapiiri hieman antiikkinen, mutta pöydiltä voisi esimerkiksi löytyä pelikonsoli, ulkona tinasotilaan pudotessa maahan ympärillä voisi näkyä modernit tennarit tai kotona voisi olla neonvaloja ja muita moderneja esineitä. Tämä idea innosti minua suuresti ja pohdin, miten voisin yhdistää vanhaa ja uutta ja tehdä sadusta klassisen kuvakirjan näköisen.

3.2. LUONNOSTELU JA TYYLIN VALINTA

Tanssijan luonnostelu

Alkulämmittelyksi luonnostelin ja tutkin posliininukkeja. Keskityin erityisesti kasvoihin ja siihen millaisia piirteitä niissä yleensä on. Mietin jo tässä vaiheessa, että tanssijalle tulisi joko hyvin lyhyet hiukset tai ei hiuksia ollenkaan, mutta tutkin silti miltä hiukset yleisesti posliininukkeissa näyttävät. Huomasin että silmät on usein maalattu haaveileviksi ja utuisiksi. Kulmakarvat ovat usein pitkät ja kapeat ja huulet pienet mutta erottuvat. Lopulta tutkin luonnoksissa nukkejen kiiltävää pintaa. Haluan että tanssijasta huomaa, että hän on särkyvää, kiiltävää materiaalia.

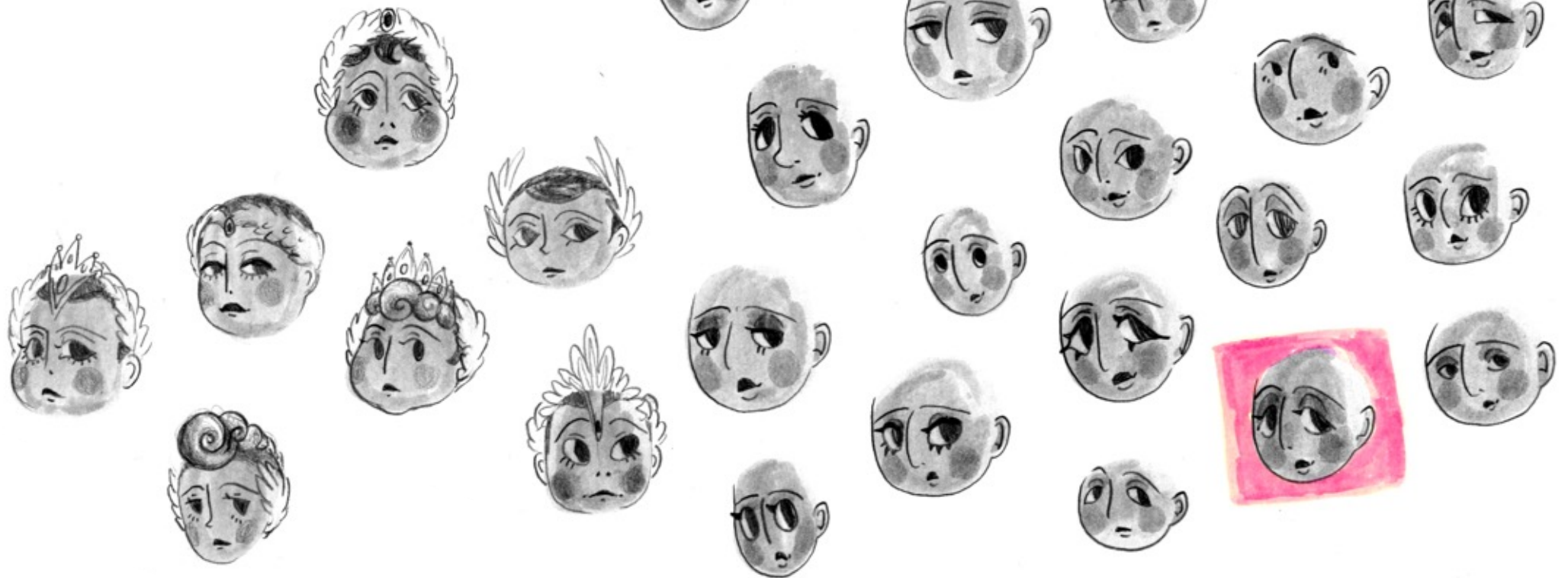
Pohdin myös tanssijan kehoa ja luonnostelin muutamia asentoja ja kehotyyppejä.

Tutkin useita balettitanssijoiden asuja ja pidin kovasti miespuolisten tanssijoiden asujen yläosasta, sekä naispuolisten tanssijoiden alaosasta. Tästä lähti ajatus, että voisinkin yhdistää nämä kaksi puolta asuista ja tehdä niistä uuden kokonaisuuden. Tähän liittyen aloin myös miettimään tanssijan hahmon suunnittelemista androgyyniksi. Näin sain tuotua satuun paljon tärkeää representaatiota sekä hahmoon kauniita elementtejä molemmista asuista tähän sopivaksi kokonaisuudeksi.

Seuraavaksi pyrin integroimaan oppimiani posliininukkejen piirteitä kasvojen luonnostelussa. Halusin tanssijalle pyöreät kasvat ja suuret surumieliset, mutta lempeät silmät. Keksin myös lisätä tanssijalle klassisen höyhenpähineen, jollaisia ballerinoilla välillä näkee. Valitsin lopuksi kolmet kasvat, joista pidin eniten ja loin niiden pohjalta tanssijan kasvat. Päätin myös tässä vaiheessa, että tanssijalle tulisi hyvin lyhyet hiukset, jotka menevät täysin pään muodon mukaisesti ja kehystävät niitä.

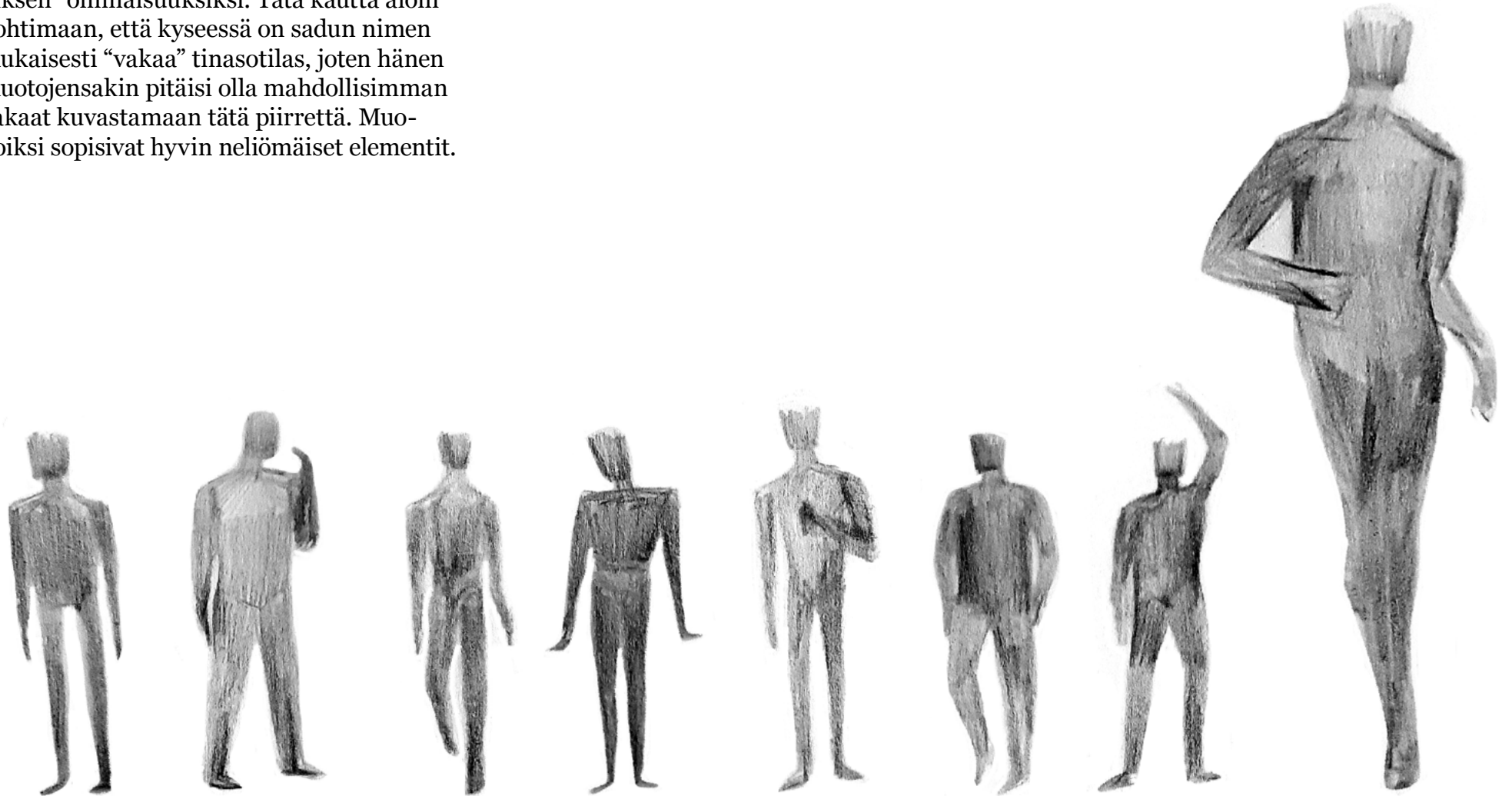

Tinasotilaan luonnostelu

Ajattelin aluksi tinasotilaalle hyvin teräviä muotoja, kontrastiksi tanssijan pehmeisiin muotoihin. Mietin hyvin kolmiomaisia muotoja, mutta kävikin ilmi, että nämä muodot usein mielletään hahmosuunnittelussa “pahiksen” ominaisuuksiksi. Tätä kautta aloin pohtimaan, että kyseessä on sadun nimen mukaisesti “vakaa” tinasotilas, joten hänen muotojensakin pitäisi olla mahdollisimman vakaat kuvastamaan tätä piirrettä. Muodoiksi sopisivat hyvin neliömäiset elementit.

Suunnittelin, että Tinasotilaalla voisi olla hame ja muita feminiinisiä koristeita ja piirteitä vaatetuksessaan. Halusin muutenkin kunnioittaa aikaisempia versioita tinasotilaasta, jossa hänellä on yllään noin 1800-luvun ikoninen tanskalainen univormu.

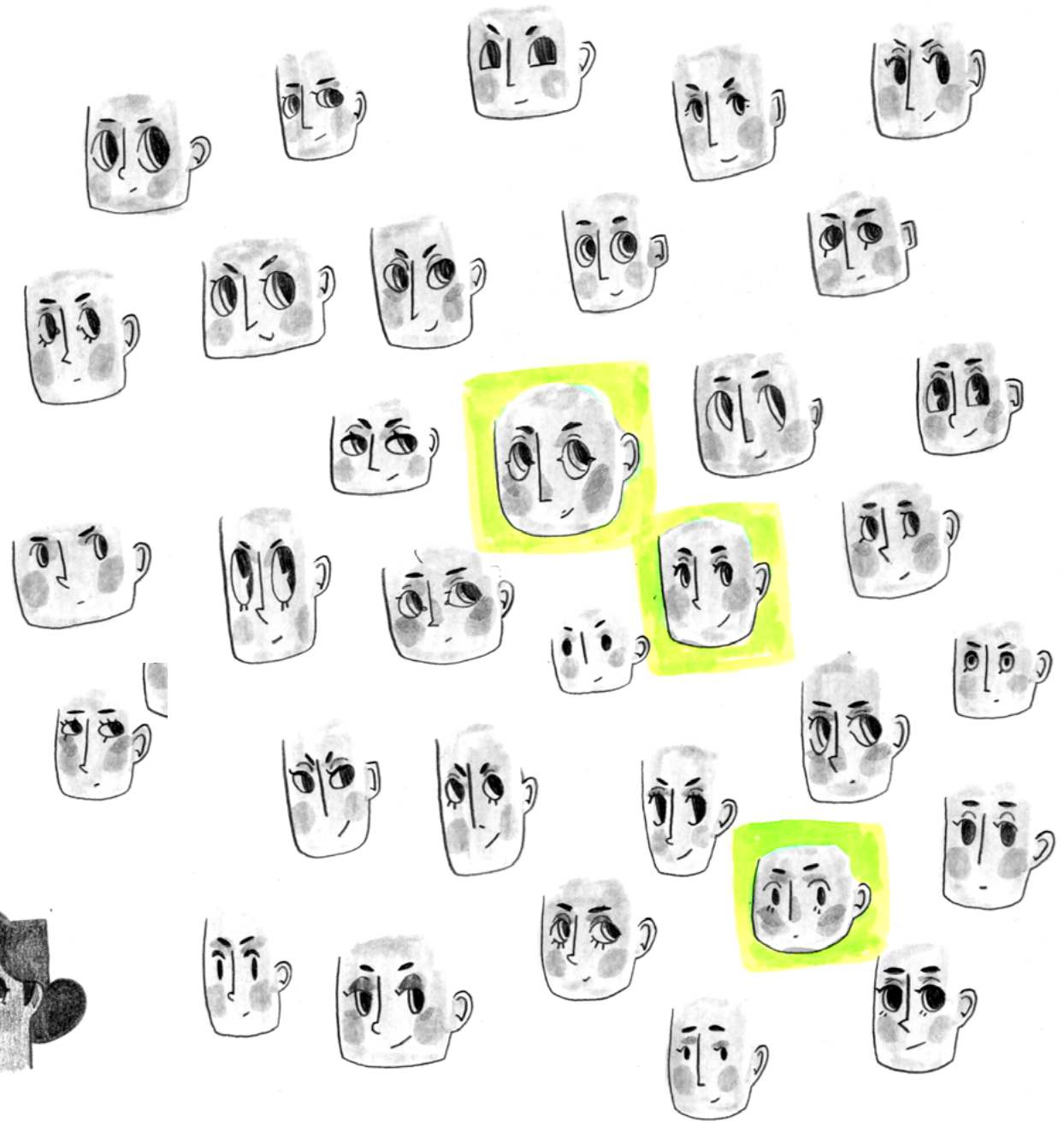
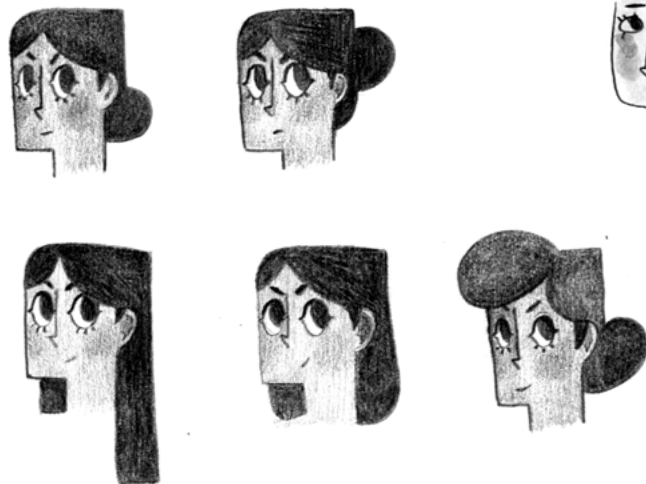

Päädyin muutaman luonnoksen jälkeen vaihtamaan tätä suunnitelmaa kokonaan ja koitin muita univormuja. En halunnut hänelle liian nykyaikaista sotaunivormua sillä se olisi liian lähellä nykyajan tapahtumia ja voisi vaikuttaa sadussa oudolta. Päädyin lopulta ritariin. Ritareista on tullut romantisoitu symboli sotilaasta ja se sopisi satuun hyvin.

Vaatetuksessa päädyin klassiseen ritarin haarniskaan ja halusin viitalla ja olkaimilla tuoda siluettiin kulmikkautta. Pohdin feminiisempiä värejä ja päädyin vaaleanpunaiseen ja punaiseen väripalettiin. Aksenttiväriksi halusin sinisen. Lisäksi halusin tuoda haarniskaan koristelua ja ornamentteja kuvastamaan tinasotilaan olemusta. Yksityiskohta, jonka halusin näkyvän haarniskassa oli ruusu. Se kertoisi sotilaan romanttisesta puolesta

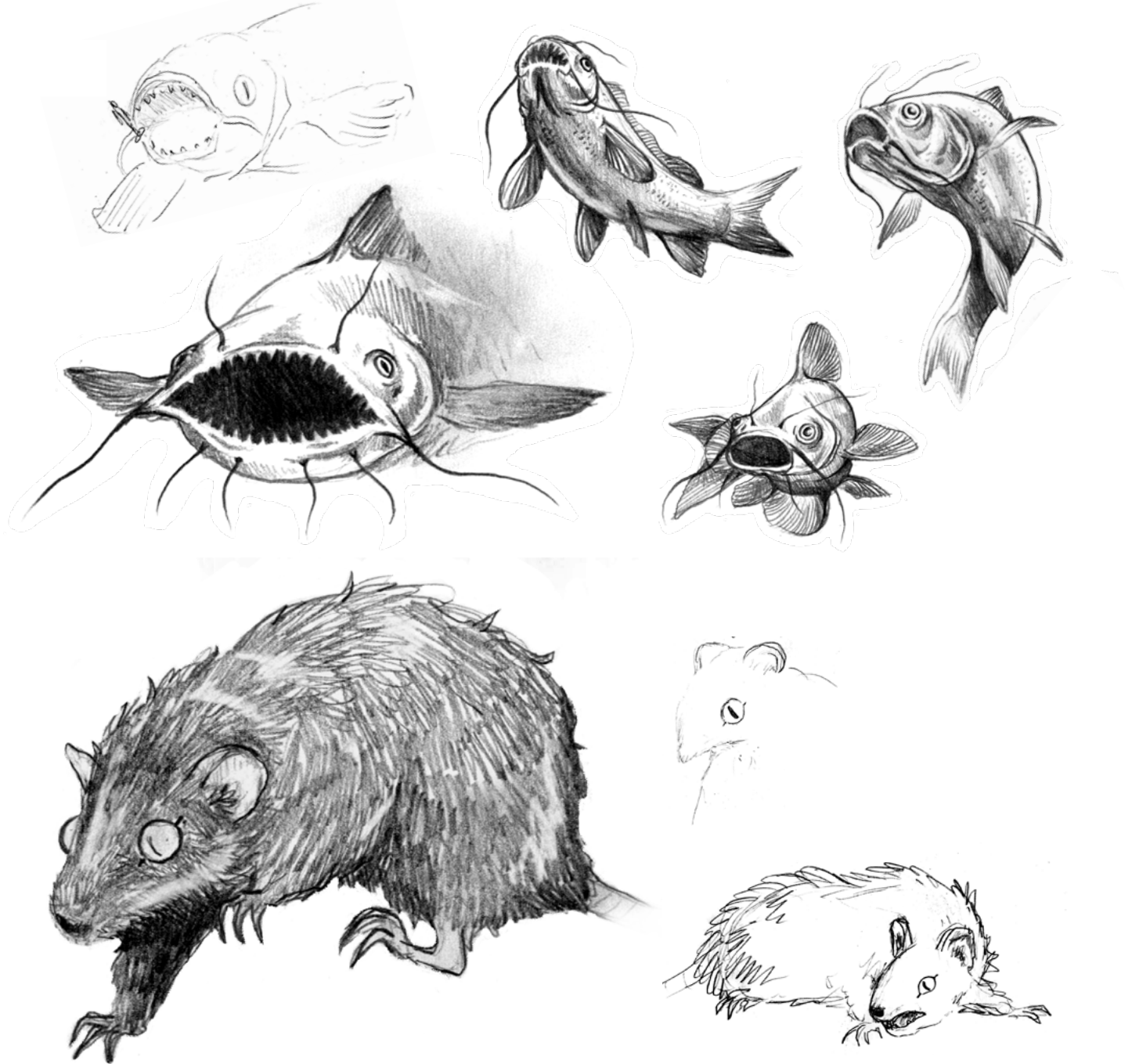
Tinasotilaalle halusin koko kehoon kulmikkaammat ja neliömäisemmät muodot. Tämä kuvastaisi hahmon suoraviivaisuutta ja vakaata olemusta. Silmiin halusin silti tuoda pyöreyttä, joka kytkisi ne tanssijaan. Pyöreys silmissä viestisi hahmon rohkeudesta, ulospäinsuuntautumisesta ja ilosta. Valitsin tinasotilaankin kohdalla kolmet kasvot, jotka minusta sopisi hänelle ja käytin niitä suunnittelun pohjana. Kokeilin samalla myös erilaisia hiustyylejä ja päädyin siihen, että hänelle sopii parhaiten pitkät kiharat hiukset, sillä ne toisivat häneen sopivan määrän feminiinisyyttä.

Kalan & rotan luonnostelu

Aloitin kalan osalta tutkimalla erilaisia isompia kalalajeja. Päädyin koi-kalaan ja koitin luonnostella pari kuvaa. Tulin kuitenkin siihen tulokseen, että koi mielletään liian rauhalliseksi ja seesteiseksi kalaksi, eikä sopisi uhkaavaan kuvaan, jota yritän kalasta luoda. Päädyin hetken pohdinnan jälkeen monnikalaan, joka oli mielestäni täydellinen kala tarinaa varten. Ne ovat ulkonäköisesti uhkaavan näköisiä ja joillakin lajeilla on hyvin terävät hampaat. Monnikaloilla on myös pitkät kissamaiset viikset, joita ajattelin voivani hyödyntää pelottavan kuvan luomisessa.

Rottaa suunnitellessani päätin heti alkuun tehdä siitä vihaisen oloisen. Halusin sille silmiksi pelkät viirut ja pystyssä olevat karvat. Lisäksi halusin, että rotan terävät hampaat näkyisivät, kun se huutaa tinasotilaalle. Mietin seisoisiko rotta kahdella jalalla vai ei. Rotta voisi seistä nyrkki pystyssä, mutta silloin se ehkä olisi vähän liian epärealistisen näköinen. Halusin pitää eläinhahmot mahdollisimman realistisina, jotta ne toimisivat kontrastina eläville leluille ja erottelevat lelujen maagisen maailman oikeasta maailmasta. Tästä syystä päädyin siihen, että rotta vihaisen kissan lailla seisoisi karvat pystyssä kaikilla neljällä jalalla.

Miljöö luonnostelu

Pohdin, millainen hahmojen oma ympäristö olisi ja mitkä värit sekä elementit niihin liittyisivät ja korostaisivat sekä tilanteen että hahmojen luonnetta. Tanssijalle halusin taustasta löytyvien värien ja elementtien kautta tuoda enemmän mysteeristä ilmapiiriä, osoittaakseni ettei hänestä tiedetä kovin paljoa. Tummat sinisen ja violetin sävyt tuovat ympäristöön mystisyyttä sekä eleganssia. Lisäämällä vaaleita sävyjä näistä kyseisistä väreistä voisin tuoda hahmoon enemmän herkkyyttä sekä unenomaisuutta. Kimalle ja tähdet leijuvat hänen ympärillään tuomassa kuvaan taikaa ja maagisuutta, pimeys taas hiljaisuutta ja mystisyyttä.

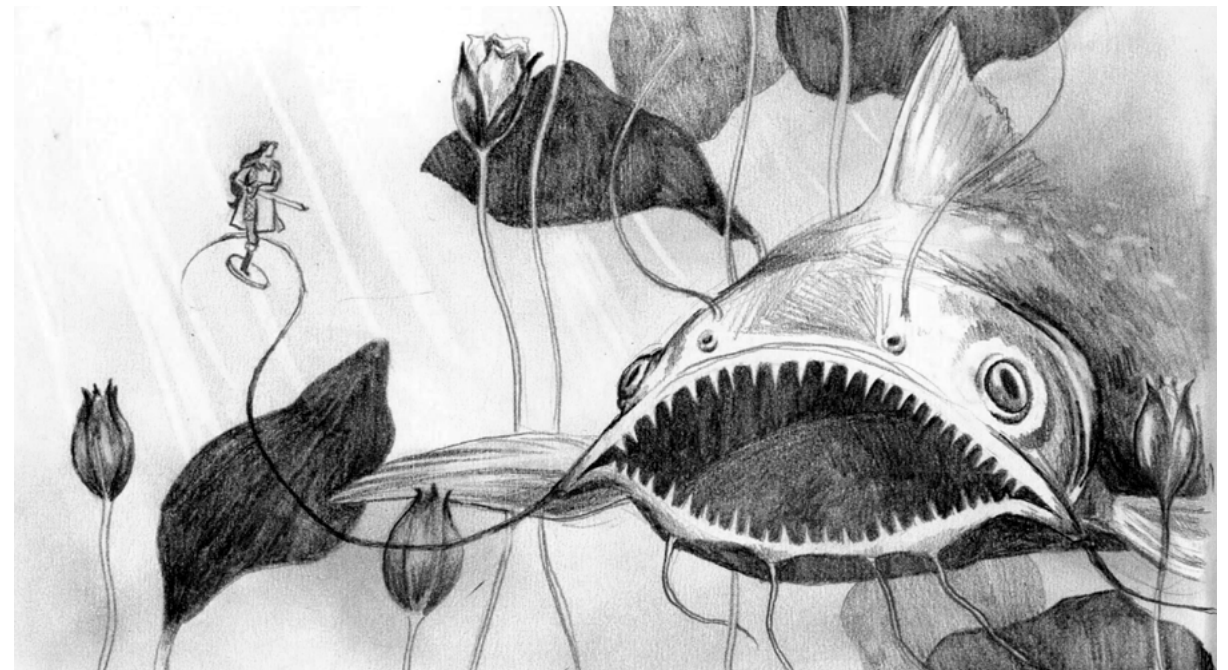
Sadussa tanssija seisoo paperisen miniatyyrilinnan ulkopuolella peilin päällä, jossa ui joutsenia. Linnaa ympäröi myös pienet miniatyyripuut. Halusin ehdottomasti pitää nämä elementit ja tehdä niistä hyvin koristeelliset. Tuodakseni satua tähän päivään, pohdin joutsenien voivan olla led-valaistuja valaisten aluetta vaaleansinisellä valolla. Mietin linnan voivan olla juuri ja juuri näkyvissä tanssijan takana, mutta olla silti hyvin näytävä ja yksityiskohtainen. Tutkin erilaisia linnoja ja lähdin seuraavaksi luonnosteleman niitä. Suunnittelin tämän jälkeen muidenkin elementtien asettelua kuvaan.

Ajattelin, että värimaailma ja miljöö olisivat hyvin pimeät ja synkät Tinasotilaan tavatesa rotan viemäristössä. Mietin, että ympäristöstä voisi löytää joitain pieniä elementtejä kuten muoviroskia, jotka viestisivät katsojalle sadun sijoittuvan nykypäivään. Tutkin ja luonnostelin erilaisia viemäristöjä ja valaistuksia. Halusin, että kuvassa suuressa roolissa ovat kosteat kivetykset, jotka näyttävät todella vanhoilta. Asettelussa päädyin siihen, että kuvittaisin rotan oikealle puolelle ja tinasotilaan paperiveneeseen vasemmalle puolelle, matkalla kohti rottaa. Halusin tätä kautta korostaa, että tinasotilas on ikään kuin matkalla kohti uutta. Halusin, että kohtaaus näyttäisi kiireiseltä ja siltä, että tinasotilas on juuri säikähtänyt suurikokoista rottaa.

Lopulta mietin kohtausta, jossa tinasotilaan on juuri nielaisemassa suurikokoinen kala. Tiesin jo alussa, että halusin tähän kuvitukseen selkeän kontrastin valon ja varjojen välillä. Tutkin kuvia vedenalaisista maisemista ja ihastuin kuviin, joissa näkyi runsasta kasvillisuutta kuten lumpeenkukkia. Halusin, että kala ilmestyy pimeydestä, kasvien keskeltä, aukeaman vasemmalta puolelta ja tinasotilas vajoaa hitaasti valon säteiden saattamana kohti pimeää ja suurta kalaa. Valitsin tämän kuvan väripaletiksi vihertävät sävyt ja varjoihin kylmiä ja tummia sinisen sävyjä. Mietin kalan väriksi myös tumman värin, jotta se sulautuu hie-man varjoihin ja vaikuttaa uhkaavalta.

3.3 TEKNIikka JA FORMAATTI

Tiesin alusta asti, että haluan tehdä kuvitukset käsin perinteisin menetelmin. Se on ollut minulle aina luontevampi tapa toimia ja koen olevani siinä vahvimmillani. Inspiroidun myös muiden taiteilijoiden käsintehdyistä kuvituksista, ja tutkin tästäkin syystä pelkästään käsin tehtyjä kuvituksia. Mietin aluksi kuvitusten tekemistä öljypastelleilla tai akvarelleilla, mutta päädyin lopulta guasseihin ja värikyyniin. Tällä tekniikalla kuviin saa tuotua hyvinkin runsasta värimaailmaa ja värikyynillä pystyy värin kuivattua lisäämään pieniäkin yksityiskohtia ja koristeluja. Olen käyttänyt tätä tekniikkaa usein tehdessäni taidetta ja kuvituksia.

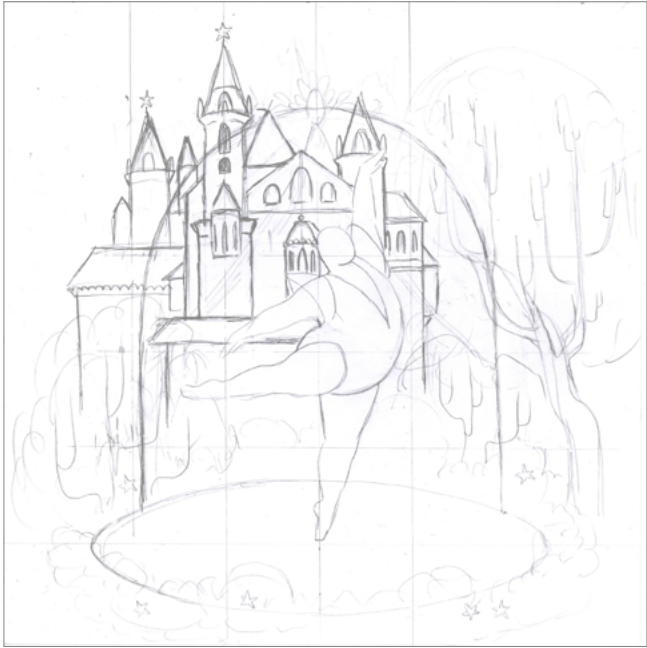
Ajattelin aluksi, että tekisin kirjan kuvituksista ja sivuista pitkiä ja kapeita, mutta päädyin lopulta siihen, että sivujen olisi hyvä olla neliöitä. Aukeamat olisivat silloin leveitä ja ne sopisivat paremmin kuvituksilleni. Sivuihin tulisi kooltaan 210mm x 210mm, aukeama olisi silloin 420mm x 210mm.

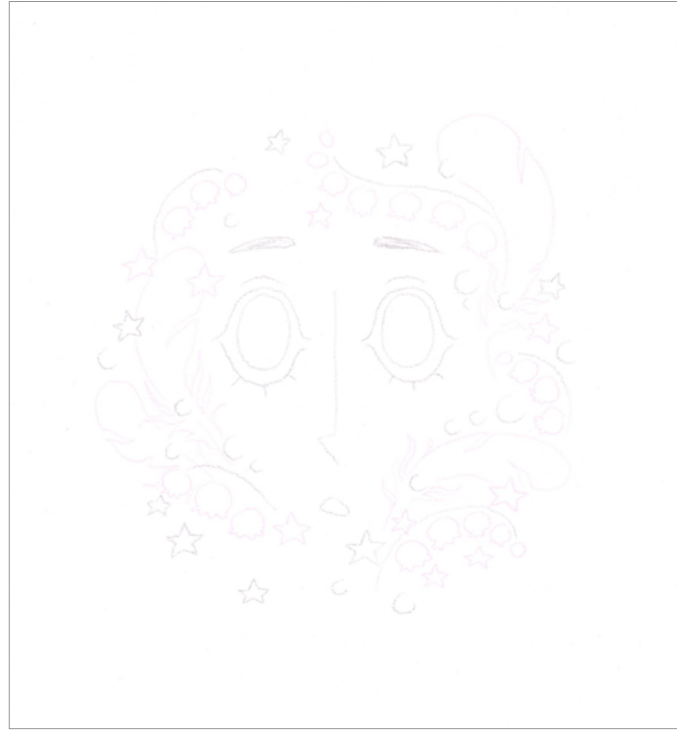

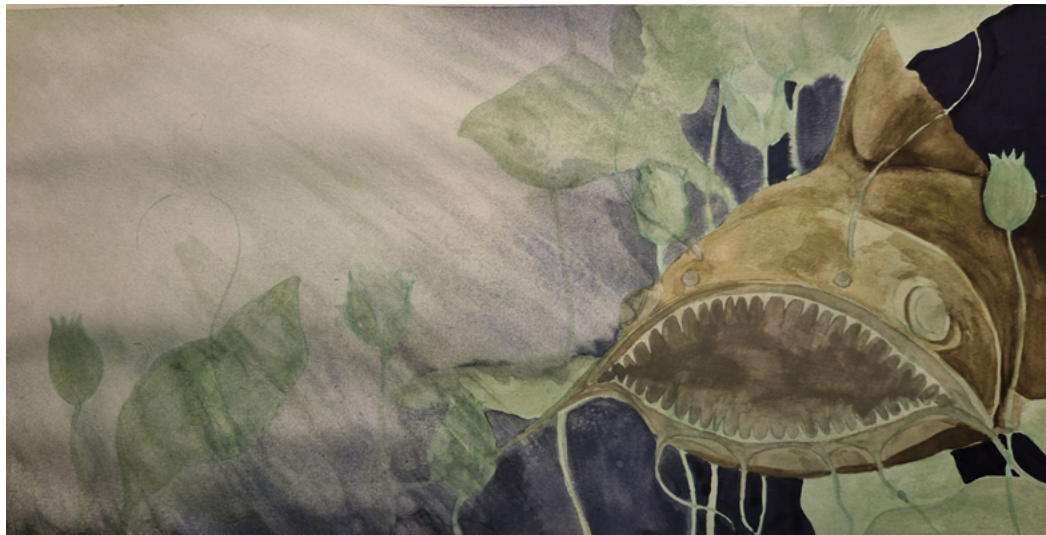
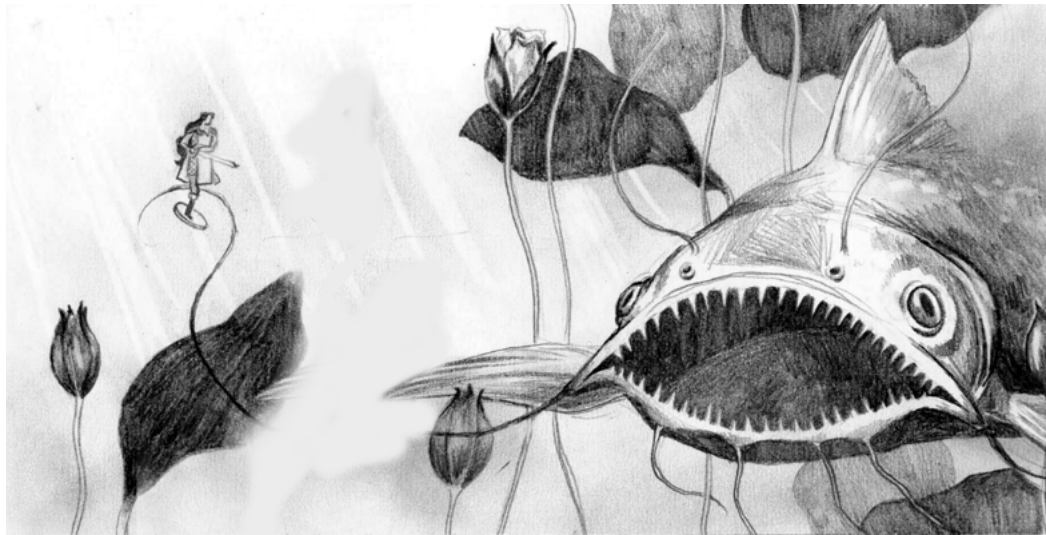
4. TOTEUTUS

4.1 KUVITUSTYÖ

Toteutin kaikki kuvitukset guasseilla ja värikynillä. Havainnollistavat hahmosuunnittelut tein lyijykynällä. Aloitin kuvitukset tekemällä luonnoksen, jonka piirsin läpi sekatekniikkapaperille valopöydän avulla. Näin sain paperille siistin luonnoksen, jonka päälle maalasin läpikuultavan pohjavärin. Tämän jälkeen maalasin eri elementtien pohjavärit, joita lähdin seuraavaksi työstämään kohti valmiimpaa lopputulosta. Lopulta lisäilin yksityiskohtia ja tekstuuria värikynillä. Korostin samalla myös valoja ja varjoja sekä guasseilla että värikynillä.

4.2 TAITON SUUNNITTELU

Aloitin valitsemalla tekstistä osat, joihin olin päättänyt tehdä kuvitukset. Ryhdyin seuraavaksi muokkaamaan tekstiä sen verran, että se sopisi uudistettuihin kuvituksiin paremmin. Muokkaukset liittyivät hahmon pronomineihin sekä vaatetukseen, eli muutin ”she” pronominit ”they” pronominiin ja poistin kuvailut tanssijan vaatetuksesta, tekemällä tämän kuvailusta androgyynimpää. Alkuperäinen teksti löytyy opinnäytetyön lopusta lähde-luettelo-osioista.

Suunnittelin tekstin asettelua sivuille kuvien kanssa. Kokeilin tekstien latomista eri tavoin ja testailin tekstikoon sekä fontin värin muuttamista. Erityisesti vedenalaisessa aukeamassa halusin, että kirjaimet näyttäsivät kelluvan tai uppoavan vedessä.

5. LOPPUTULOS

HAHMOT

SIVUKUVITUS

NF
23

VINJETTI

KOKOAUKEAMAKUVITUS

On the table with the soldiers were many other playthings, and one that no eye could miss was a marvelous castle of cardboard. It had little windows through which you could look right inside it. And in front of the castle were miniature trees around a little mirror supposed to represent a lake. The wax swans that swam on its surface were reflected in the mirror. All this was very pretty but prettiest of all was the dancer who stood in the open doorway of the castle. The dancer held out both their arms, as a ballet dancer does, and one leg was lifted so high behind them that the tin soldier couldn't see it at all, and she supposed they must have only one leg, as she did.

“That would be a partner for me,”
she thought.

"Farewell, O warrior
farewell, brave,

Nobody
can from
Death
thee
save."

NF
23

5. YHTEENVETO

5.1. OMAN TYÖN ARVIOINTI

Opin opinnäytetyöprojektin aikana paljon eri tekniikoista ja tavoista, joita voi hyödyntää lastensatua kuvittaessa. Olen hyvin tyytyväinen lopputulokseen ja koen, että sain kuvituksiin tuotua paljon uutta näkemystä ja sain hyödynnettyä useita uusia menetelmiä, joista luin projektin aikana.

Aikataulutaminen koitui minulle vaikeudeksi. Alussa oli hyvin vaikeaa päästä vauhtiin ja tuntui siltä, etten tiennyt mistä edes aloittaa. Aloitin kirjojen lukemisella ja luonnostelulla ja päädyin lopulta menemään päivittäin koululle tekemään opinnäytetyötä. Tästä huolimatta viimeisillä viikoilla oli silti kovasti kiirettä. Kiireen takia jouduin myös jättämään yhden aukeamakuvituksistani kokonaan pois, jotta ehdin saada muut valmiiksi. Tämä harmitti minua kovasti, sillä olisin halunnut saada kaikki suunnittelemani työt tehtyä. Lisäksi olisin halunnut syventyä entistä enemmän kuvittamisen eri menetelmiin ja tekniikoihin, mutta aikaa oli sen verran rajatusti, ettei tämä ollut näin laajalla skaalalla mahdollista.

Kirjoittaminen ei myöskään ole vahvuuksiani, joten se jännitti kovasti alussa. Ajan myötä huomasin, että se kuitenkin sujui tarpeeksi hyvin, ja tiesin että haluaisin ponnistaa enemmän kuvituksiin.

Loppujen lopuksi olen silti hyvin tyytyväinen kuvituksiini. Ne onnistuivat juuri niin kuin olin luonnosteluvaiheessa suunnitellut ja koen, että sain niihin tuotua paljon syvyyttä ja hetkeen sopivaa tunnelmaa. Olen iloinen tuomastani representaatiosta ja inkluusiivisuudesta, onnistuin siinä mielestäni hyvin. Minusta oli lisäksi mielenkiintoista huomata, että kiinnyin kovasti varsinkin tanssijaan, josta alkuperäisessä sadussa ei paljoa kerrota. Olisin halunnut kehittää häntä eteenpäin.

Tulen ehdottomasti hyödyntämään oppejani myös tulevaisuudessa ja koen että opinnäytetyön aikana tehdystä taustatyöstä on ollut suuresti apua omissa kuvituksissani ja kehityksessä. Koen, että minulle on kertynyt paljon itsevarmuutta kuvittajana.

5.3. LÄHTEET

Painetut lähteet

Auma, M. 2021. Understanding the diversity gap in children's literature. In our own words : BIPOC Perspectives in Children's Literature. Goethe-Institut Finland. Sivun 13

Nuening, Mirjam. 2021. Spotlight 2. In our own words : BIPOC Perspectives in Children's Literature. Goethe-Institut Finland. Sivun 17

Salisbury, M., Styles, M. 2012. Children's Picturebooks : The art of visual storytelling. Laurence King Publishing Ltd

Ylimartimo, S. 2012. Kuviteltua - kuvitettua : pohdintoja fantasian ja muun fiktion kuvittamisesta. Lapland University Press

Digitaaliset lähteet

Hintsanen, P. 2023. Coloria. [Viitattu 11.2.2023]. Saatavissa: <https://coloria.net/>

Schenker, M. 2021. Showcasing Diversity in Illustration: Advice From 10 Artists. Brush Up. [Viitattu 9.3.2023]. Saatavissa: <https://creativemarket.com/blog/showcasing-cultural-diversity-illustration>

Scott, D. 2019. How to Use Framing to Improve Your Compositions. Draw Paint Academy. [Viitattu 12.3.2023]. Saatavissa: <https://drawpaintacademy.com/framing/>

Tarinan lähde

Andersen, H. C., Jean Hersholt. 2019. The Steadfast Tin Soldier. H.C. ANDERSEN CENTRET. [Viitattu 24.1.2023] Saatavissa: https://andersen.sdu.dk/vaerk/hersholt/TheSteadfastTinSoldier_e.html

Kuvat

Kuva 1

Kemppinen, M., Koivu, R. 1976. Rudolf Koivun Satukirja. Kustannusosakeyhtiö Otava. Sivu 11

Kuva 2

Jaatinen, S., Koivu, R. 1993. Rudolf Koivun metsänväkeä. Tekijät ja WSOY. Sivu 37.

Kuva 3

Snow, C., Vuorento, K. 2022. Penni Pähkinäsydän. Kustantaja Tammi. (Mukailtu) Sivu 88.

Kuva 4

Snow, C., Vuorento, K. 2022. Penni Pähkinäsydän. Kustantaja Tammi. (Mukailtu) Sivu 150.

Kuva 5

Hurme, M. 2022. Alla Mina Sista. Schildts & Söderströms.

Kuva 6

Hurme, M. 2022. Alla Mina Sista. Schildts & Söderströms.

Kuva 7

Landström, B. 1974. Olipa Kerran - Klassisia satuja valikoinut ja kuvittanut Björn Landström. Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset. (Mukailtu) Sivu 14

Kuva 8

Salisbury, M., Evans, L. 2007. Play Pen - New Children's book Illustration. Laurence King Publishing. Sivu 111

Kuva 9

Landström, B. 1974. Olipa Kerran - Klassisia satuja valikoinut ja kuvittanut Björn Landström. Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset. Sivu 161

Kuva 10

Landström, B. 1974. Olipa Kerran - Klassisia satuja valikoinut ja kuvittanut Björn Landström. Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset. (Mukailtu) Sivu 145

Kuva 11

Tahvanainen, S., Gårdeler, E. 2022. Vilja och valen. Schildts & Söderströms.

Kuva 12

Sandelin, A., Lucander, J. 2022. När Farmor Flög. Nord Print.

Sivu 42-43

Kuva 13

Tahvanainen, S., Gårdeler, E. 2022. Vilja och valen. Schildts & Söderströms.

Kuva 14

Kontio, T., Warsta, E. 2022. Isäni on hipsteri Meedia Zone OÜ

Sivut 16-17

Kuva 15

Snow, C., Vuorento, K. 2022. Penni Pähkinäsydän. Kustantaja Tammi. (Mukailtu)

Sivu 78.

Kuva 16

Klingenberg, M., Sann, M. 2022. Skelettet. Schildts & Söderströms.

Kuva 17

Tahvanainen, S., Gårdeler, E. 2022. Vilja och valen. Schildts & Söderströms.

Kuva 18

Landström, B. 1974. Olipa Kerran - Klassisia satuja valikoinut ja kuvittanut Björn Landström. Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset.

Sivu 24

Kuva 19

Salisbury, M., Deacon, A. 2007. Play Pen - New Children's book Illustration. Laurence King Publishing.

Sivu 21

Kuva 20

Salisbury, M., Schritter, I. 2007. Play Pen - Play Pen New Children's book Illustration. Laurence King Publishing.

Sivu 57

Kuva 21

Salisbury, M., Vandenabeele, I. 2007. Play Pen - New Children's book Illustration. Laurence King Publishing.

Sivu 133

Kuva 22

Hurme, M. 2022. Alla Mina Sista. Schildts & Söderströms.

Muut kuvat: Nadja Frantzen